

สรุปผลการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๔

โดยสำนักงานการประชุม สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

วันอังคารที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๓๕ นาฬิกา ณ ห้องประชุมวุฒิสภา อาคารรัฐสภา (เกียกกาย) ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานวุฒิสภา เป็นประธานของที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) โดยมี พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง และ นายศุภชัย สมเจริญ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง ผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ประธานของที่ประชุม

ก่อนเปิดการประชุม ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานวุฒิสภา ได้อนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาปรึกษาหารือปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนหรือปัญหาอื่นใดตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๘ จำนวน ๖ คน เป็นเวลาพอสมควร

เมื่อครบองค์ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้เปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปผลการประชุมได้ ดังนี้

(๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม (ไม่มี)

(๒) รับรองรายงานการประชุม (ไม่มี)

เรื่องด่วน

๑. ให้ความเห็นชอบบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด (ตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐)

ผลการพิจารณา

ตามที่ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันจันทร์ที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการธิการสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๗ คน ดังนี้

๑. นายสะเทือน ชูสกุล
๒. นายฉัตรชัย นิติกักดิ์
๓. นายรังสิกร อุปพงศ์
๔. นายไพศาล บุญเกิด
๕. นายสมศักดิ์ ตัณฑุเลขา
๖. นายภริรัตน์ เจียรนัย
๗. นายวชิระ ชอบแต่ง

คณะกรรมการธิการสามัญได้ดำเนินการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุดดังกล่าว รวมทั้งรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็นเสร็จเรียบร้อยแล้ว และเมื่อคณะกรรมการธิการสามัญได้นำเสนอรายงานของคณะกรรมการทั้งในส่วนที่มีได้เป็นรายงานลับและส่วนที่เป็นรายงานลับต่อที่ประชุมวุฒิสภาแล้ว ที่ประชุมได้ลงมติเพื่อให้ความเห็นชอบบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด ด้วยวิธีการออกเสียงลงคะแนนลับโดยใช้บัตรออกเสียงลงคะแนนลับ ปรากฏผลการออกเสียงลงคะแนน ดังนี้

๑. นายสะเทือน ชูสกุล

ให้ความเห็นชอบ	๒๐๒	คะแนน
ไม่ให้ความเห็นชอบ	๘	คะแนน
ไม่ออกเสียง	๑๔	คะแนน
๒. นายฉัตรชัย นิติกักดิ์

ให้ความเห็นชอบ	๑๘๙	คะแนน
ไม่ให้ความเห็นชอบ	๑๒	คะแนน
ไม่ออกเสียง	๒๓	คะแนน
๓. นายรังสิกร อุปพงศ์

ให้ความเห็นชอบ	๒๒๐	คะแนน
ไม่ให้ความเห็นชอบ	๐	คะแนน
ไม่ออกเสียง	๔	คะแนน
๔. นายไพศาล บุญเกิด

ให้ความเห็นชอบ	๒๑๙	คะแนน
ไม่ให้ความเห็นชอบ	๐	คะแนน
ไม่ออกเสียง	๕	คะแนน

๕. นายสมศักดิ์ ตัณฑุเลขา	
ให้ความเห็นชอบ	๒๒๐ คะแนน
ไม่ให้ความเห็นชอบ	๑ คะแนน
ไม่ออกเสียง	๓ คะแนน
๖. นายภริรัตน์ เจียรนัย	
ให้ความเห็นชอบ	๒๑๓ คะแนน
ไม่ให้ความเห็นชอบ	๔ คะแนน
ไม่ออกเสียง	๗ คะแนน
๗. นายวชิระ ชอบแต่ง	
ให้ความเห็นชอบ	๒๒๑ คะแนน
ไม่ให้ความเห็นชอบ	๐ คะแนน
ไม่ออกเสียง	๓ คะแนน

จากผลการออกเสียงลงคะแนนปรากฏว่าบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด ทั้ง ๗ ท่าน ได้รับความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงข้างมากจึงถือว่าได้รับความเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด

จากนั้น ประธานของที่ประชุมได้ปรึกษาที่ประชุมเพื่อขอให้ยกระเบียบวาระที่ (๖) เรื่องที่เสนอใหม่ขึ้นมาพิจารณา ก่อน ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบด้วย

(๖) เรื่องเสนอใหม่

๖.๑ ขอให้วุฒิสภาพิจารณาเพื่อมีมติให้เปิดเผยบันทึกการประชุม จำนวน ๖ ครั้ง และรายงานลับของคณะกรรมการการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด (ตามมาตรา ๑๒๙ วรรคหก ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย)

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมลงมติให้เปิดเผยบันทึกการประชุมลับของคณะกรรมการการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๖ ครั้ง ได้แก่

- ครั้งที่ ๑ วันจันทร์ที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๒ วันอังคารที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๓ วันอังคารที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๔ วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๕ วันอังคารที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔ และ

ครั้งที่ ๖ วันอังคารที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๔

และรายงานลับของคณะกรรมการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติและพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด

**๖.๒ ญัตติ เรื่อง ขอเสนอญัตติแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒
นายสมชาย แสวงการ เป็นผู้เสนอ**

ผลการพิจารณา

ผู้เสนอญัตติ (นายสมชาย แสวงการ) ได้เสนอญัตติต่อที่ประชุม สรุปได้ว่า โดยที่ปัจจุบันมีสถานการณ์ที่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประชุม เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่ยังไม่อาจคาดหมายได้ว่าจะคลี่คลายลงได้เมื่อใด ทั้งยังอาจมีเหตุการณ์อื่นที่มีอาจคาดหมายได้เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งวุฒิสภาไม่อาจดำเนินการตามรูปแบบหรือวิธีการตามปกติได้ ซึ่งแม้ว่าที่ผ่านมาได้มีการแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการธิการ โดยกำหนดให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ในระดับหนึ่งแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงไม่เพียงพอที่จะทำให้คณะกรรมการธิการสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและภายในเวลาที่กำหนด ประกอบกับสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยาวนานนั้น ได้ส่งผลให้ไม่สามารถจัดให้มีการประชุมวุฒิสภาได้ด้วย นับได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญต่อการดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติที่จะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ซึ่งในบางกรณีได้กำหนดเงื่อนไขไว้ นอกจากนี้ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาในปัจจุบันยังไม่มีเนื้อหาที่กำหนดให้สามารถจัดให้มีการประชุมวุฒิสภาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ สมควรกำหนดให้สามารถจัดการประชุมวุฒิสภาและการประชุมคณะกรรมการธิการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เมื่อมีกรณีที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคและให้ดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่รัดกุม มั่นคง และปลอดภัย รวมทั้งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และโดยที่บทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการของคณะกรรมการที่ทำหน้าที่พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริงในการให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งยังไม่ครอบคลุมถึงคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาที่อาจได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมไปในคราวเดียวกัน ในการนี้ จึงได้เสนอร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. พร้อมบันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาพร้อมญัตติดังกล่าว

ภายหลังที่ผู้เสนอญัตติได้เสนอญัตติต่อที่ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้อนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาอภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปได้ว่า สมาชิกส่วนใหญ่เห็นชอบให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีข้อสังเกตในประเด็นต่าง ๆ กล่าวคือ การประชุมอิเล็กทรอนิกส์ควรยกเว้นในกรณีที่เป็นการประชุมลับ การลงคะแนนลับ และการดำเนินการที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ควรนำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๐ ของรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม...” มาประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ เพื่อมิให้ข้อบังคับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ควรคำนึงถึงขนบธรรมเนียมและประเพณีปฏิบัติในการประชุมสภาที่เหมาะสม ควรกำหนด

เงื่อนไขและวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนว่าเรื่องใดสามารถประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้และด้วยวิธีการอย่างไร ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการประชุมอิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำมาประยุกต์หรือปรับใช้ให้เหมาะสม

ผู้เสนอญัตติและประธานคณะกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขข้อบังคับการประชุม วุฒิสภาและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย) ได้ชี้แจง ต่อที่ประชุมว่า ข้อสังเกตที่สมาชิกวุฒิสภาได้เสนอนั้น ผู้เสนอญัตติและคณะกรรมการได้ให้ความสำคัญ และนำมาพิจารณาด้วย โดยได้นำบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องและแนวทางการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ของรัฐสภาต่างประเทศ ได้แก่ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและข้อบังคับการประชุม วุฒิสภาของสหราชอาณาจักร ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาของ เครือรัฐออสเตรเลีย และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาของ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ รวมถึงแนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของฝ่ายบริหาร และการพิจารณาคดี ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของฝ่ายตุลาการ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ ทั้งนี้ เหตุที่จะนำไปสู่การจัดประชุมวุฒิสภาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้นั้น จะต้องเป็นเหตุ สุทธิวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันทำให้ไม่อาจจัดให้มีการประชุมวุฒิสภาได้ ซึ่งประธานวุฒิสภาสามารถใช้ดุลพินิจ ในการพิจารณาเพื่อจัดประชุมวุฒิสภาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ตามความเหมาะสม เพื่อประโยชน์ของ ประเทศชาติและประชาชน

ที่ประชุมได้ลงมติรับร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ไว้พิจารณา ด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบ ๑๖๕ เสียง ไม่เห็นชอบ ๕ เสียง และงดออกเสียง ๕ เสียง แล้วมีมติตั้ง คณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา จำนวน ๒๓ คน กำหนดเวลาแปรญัตติภายใน ๗ วันทำการนับแต่วันถัดจากวันที่วุฒิสภามีมติกำหนดเวลาแปรญัตติ

๒. รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (เดือนมกราคม - มีนาคม ๒๕๖๔) พร้อมรายงานของคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ (ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย)

ผลการพิจารณา

ในการพิจารณาของที่ประชุมวุฒิสภา กรรมการปฏิรูปประเทศ ผู้แทนจากสภาพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.) เข้าร่วมประชุมเพื่อนำเสนอและชี้แจงรายงาน โดย นายวันฉัตร สุวรรณกิตติ รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้นำเสนอรายงาน ต่อที่ประชุม

คณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ (คณะกรรมการ ตสร.) โดย รองประธานคณะกรรมการ ตสร. (พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ) ได้แถลงรายงานของคณะกรรมการ ตสร. สรุปได้ว่า ในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในรอบ ๓ เดือน (เดือนมกราคม - มีนาคม ๒๕๖๔) คณะกรรมการ ตสร. และ

คณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภา ได้ติดตามความคืบหน้าแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ทั้ง ๑๓ ด้าน เพื่อมุ่งเน้นให้การติดตามการขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) จำนวน ๖๒ กิจกรรม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นรูปธรรมในเชิงประจักษ์ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน อันนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการปฏิรูปประเทศตามที่กำหนดไว้ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยเฉพาะควรเร่งการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ความล่าช้าในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายจะส่งผลกระทบต่อแผนปฏิรูปกฎหมายอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ จากการประชุมวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๔ ได้พิจารณาแนวทางการดำเนินการด้าน ตสร. ของวุฒิสภาต่อแผนปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) และต่อแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ต่อที่ประชุมวุฒิสภา โดยมีภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ ผู้แทนคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ สำนักงาน สชช. สำนักงาน ป.ย.ป. จึงเห็นควรเสนอแนะข้อเร่งรัดในภาพรวมในด้านการดำเนินโครงการ กิจกรรม ให้มีประสิทธิภาพตามแผนปฏิรูปฉบับเดิมและฉบับปรับปรุง โดยเฉพาะโครงการที่มีความเสี่ยงต่อการบรรลุเป้าหมาย ควรเร่งผลักดันโครงการและกิจกรรมให้เป็นรูปธรรม พิจารณาปรับแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องกับโครงการสำคัญจำเป็นเร่งด่วน เน้นการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูป ควรเร่งรัดกฎหมายที่อยู่ระหว่างการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จโดยเร็ว ทั้งนี้ คณะกรรมการการ ตสร. และคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภา เห็นความสำคัญของการติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศฯ จึงกำหนดแนวทางการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ และดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติเชิงรุก ในปี ๒๕๖๕ คือ ในการประชุมวุฒิสภา สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง ซึ่งจะเปิดสมัยประชุมระหว่างวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ – ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ทุกวันจันทร์สัปดาห์ที่ ๑ และที่ ๓ ของเดือน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกวุฒิสภา และคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคนได้สอบถามความคืบหน้า ตลอดจนอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในที่ประชุมวุฒิสภาเป็นประจำ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันโดยไม่มีการลงมติ อย่างไรก็ตาม การมุ่งสู่เป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาประเทศ เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ” คณะกรรมการการ ตสร. จึงหวังว่ารัฐบาลจะเร่งขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เกิดผลเป็นรูปธรรม และนำมาซึ่งประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริงต่อไป

ต่อมา ผู้แทนคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภา และสมาชิกวุฒิสภา ได้อภิปรายให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการตามรายงาน โดยจำแนกตามแผนการปฏิรูปประเทศ สรุปได้ดังนี้

ด้านการเมือง

แผนการปฏิรูปด้านการเมือง มี ๕ กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะทุกระดับ การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง และการปรับปรุงโครงสร้างและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญเพื่อการปฏิรูป ในปัจจุบันการปฏิรูปด้านการเมืองเกิดอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมาย คือ การละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์เกิดความขัดแย้งทางการเมือง ความเห็นแตกต่างระหว่างบุคคลต่างอายุ ความไม่สงบในชายแดนภาคใต้

ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ภัยคุกคามไซเบอร์ ปัญหาการทุจริต รวมถึงภัยจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ความท้าทายของการปฏิรูปด้านการเมือง จึงควรมุ่งพัฒนาการเมืองทุกระดับ สร้างนักการเมืองให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถมีคุณธรรม ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ควรส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง เป็นสถาบันการเมืองที่สำคัญเคียงคู่การมีส่วนร่วมของประชาชน ควรพัฒนาการเลือกตั้งให้มีระบบการเลือกตั้งที่ดีจะทำให้ได้นักการเมืองที่มีคุณภาพ อีกทั้งควรเร่งรัดปรับปรุงกฎหมาย จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕ ในการติดตามเร่งรัดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ ๑ การเสริมสร้างความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครอง โดยตัวชี้วัดด้านนี้กำหนดให้มีการเคารพสิทธิเสรีภาพ ใช้หลักนิติธรรม การมีส่วนร่วม การสนับสนุนประชาธิปไตย เพื่อค่าคะแนนในประเมินความเป็นประชาธิปไตยที่จะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ การดำเนินการโดยสถาบันพระปกเกล้า ในหลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมความรู้ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์นั้น พบว่ามีเนื้อหาพร้อมสมัยเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายและมีโอกาสสำเร็จสูง ส่วนช่องทางการเผยแพร่ความรู้ประชาธิปไตยทั้งช่องทางการสื่อสารทั้งออนไลน์ ออฟไลน์ ในระดับพื้นที่ โดยกำหนดดำเนินการในเดือนมกราคม - ธันวาคม ๒๕๖๕ เห็นว่ามีโอกาสสำเร็จปานกลาง เนื่องจากยังไม่พบโครงการรองรับ ส่วนด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ควรเร่งดำเนินการเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกระดับ มีช่องทางให้ประชาชนสามารถร้องเรียนโครงการรัฐได้ ในส่วนการส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการมีจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองเพิ่มขึ้น จะต้องเพิ่มสาขา ตัวแทนประจำจังหวัด ควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งตลอดจนการเร่งรัดในการเป็นพลเมืองคุณภาพ นอกจากนี้ การปรับปรุงแผนปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ฉบับปรับปรุง ไม่พบประเด็นปฏิรูปเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้ ในการปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยยังมีความสำคัญตามแผนปฏิรูปประเทศฉบับเดิม ประเด็นปฏิรูปที่ ๓ ได้แสดงสถานะการบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นการปฏิรูปประจำปี ๒๕๖๓ ด้านการเมือง กรณีการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้มีการนำข้อมูลจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ อาทิ เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ เกี่ยวกับการเรียกร้องให้แก่รัฐธรรมนูญ เป็นตัวอย่างในการแสดงออกและมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อมาจึงมีการกำหนดแผนกิจกรรมรองรับ โดยเน้นการฝึกอบรม จัดทำหลักสูตร และจัดชุดเครื่องมือสื่อสาร เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางสื่อออนไลน์ อาจจะไม่ส่งผลต่อการปฏิรูปทางการเมือง ส่วนประเด็นการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นและการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม ตามแผนปฏิรูปประเทศฉบับเดิม ได้กำหนดเป้าหมายที่ต้องสำเร็จภายในปี ๒๕๖๕ หากสำเร็จจะสามารถกระจายอำนาจและการพัฒนานักการเมืองท้องถิ่นให้มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ประชาชนมีส่วนร่วม และมีการจัดสรรทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม ทราบว่ากระทรวงมหาดไทยและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เตรียมจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นในปลายปีนี้ ซึ่งการเลือกตั้งท้องถิ่นจะเป็นการปฏิรูปการเมืองในภาพการกระจายอำนาจได้ดีที่สุด

ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ในด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ได้เสนอแนะในกิจกรรมปฏิรูปจากการติดตามโครงการที่มีความสำคัญ และส่งผลกระทบต่อเป้าหมายตามแผนปฏิรูปประเทศ (Big Rock) ที่น่าสนใจจำนวน ๒ กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ คือ

๑) หน่วยงานวิจัยที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ศึกษาวิจัยไว้แล้วมาประกอบการดำเนินโครงการ ทดลองใช้วิธีการตามที่ได้ศึกษาในหน่วยงานนำร่อง (Sandbox) เพื่อให้มีกรณีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม เป็นการลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ

๒) ควรเร่งรัดทบทวนกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงองค์กรให้มีประสิทธิภาพและคล่องตัว และควรทบทวนเกี่ยวกับการปรับหรือยุบรวมกระทรวง ให้มีหน้าที่และอำนาจสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ตลอดจนทบทวนความจำเป็นในการคงอยู่ของรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชนบางส่วนที่มีอยู่ด้วย

๓) กรณีการถ่ายโอนภารกิจของรัฐที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการเองไปให้เอกชนร่วมดำเนินการ โดยการโอนภารกิจไปนั้นต้องไม่เป็นภาระให้กับประชาชน ควรมีการทบทวนระบบการทำงานของหน่วยงานเดิมว่าควรอยู่ลักษณะใด ทั้งเรื่องบุคลากรและงบประมาณ และควรดูแลการทำงานของเอกชนให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย และมีการประเมินผลและศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ

กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ คือ

๑) การสร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่ คือ ควรเพิ่มบทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยมอบอำนาจของส่วนกลางแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการของหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในจังหวัด

๒) การขับเคลื่อนโครงการจังหวัดที่มีผลสัมฤทธิ์สูง (High Performance) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และกระทรวงมหาดไทย ควรมีการปรับแนวทางการขับเคลื่อนเป็นประเด็นนโยบายสำคัญ (Agenda) ให้ดำเนินการพร้อมกันได้ทุกจังหวัด มิใช่ให้ดำเนินการแต่เพียงจังหวัดนำร่องเท่านั้น โดยให้ถอดบทเรียนจากการบริหารจัดการในสถานการณ์โรคโควิด 19 ที่ให้ทุกจังหวัดแก้ปัญหาไปพร้อมกัน มาเป็นแนวทางในการให้ทุกจังหวัดทั่วประเทศสามารถขับเคลื่อนประเด็นนโยบายสำคัญ (Agenda) อื่น ๆ ไปพร้อมกันทุกจังหวัดได้

๓) การขับเคลื่อนโครงการจังหวัดที่มีผลสัมฤทธิ์สูง (High Performance) นั้น มีผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อยู่แล้ว โดยผลการศึกษาเห็นควรดำเนินการปรับปรุงรวมทั้งสิ้น ๑๑ ประเด็น ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และกระทรวงมหาดไทยควรนำผลการศึกษาดังกล่าวมาศึกษาและแก้ไขควบคู่กันไปด้วย

๔) ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดและศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ โดยกำหนดให้ศูนย์ทั้งสองเป็นส่วนงานประจำที่มีโครงสร้างถาวรต่อไป

ด้านกฎหมาย

ในด้านกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปตำรวจนั้น ควรดำเนินการให้ร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ มีเนื้อหาสาระเป็นไปตามมาตรา ๒๕๘ ง. (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ประสงค์ให้แก้ไขปรับปรุงกฎหมายในประเด็นโครงสร้าง หน้าที่ อำนาจ และภารกิจของตำรวจให้เกิดความเหมาะสม ประเด็นการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจ ประเด็นค่าตอบแทนที่เหมาะสม ประเด็นความเป็นธรรมในการแต่งตั้งโยกย้าย และการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรมที่ชัดเจน โดยการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต้องไม่นำเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องมาเพิ่มเติม โดยเฉพาะประเด็นการตัดอำนาจหัวหน้าสถานีตำรวจในการครอบงำการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวน เพราะอาจทำให้เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งภายในองค์กรได้ รวมทั้งเป็นอุปสรรคทำให้การปฏิรูปตำรวจเป็นไปด้วยความล่าช้า อย่างไรก็ตาม ประเด็นดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบการสอบสวน แม้เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับตำรวจ แต่ต้องแก้ไขให้สอดคล้องกันทั้งระบบยุติธรรมมิใช่แก้ไขเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง เช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ที่มีการบัญญัติเกี่ยวกับการถ่วงดุลอำนาจระหว่างตำรวจและพนักงานอัยการไว้ด้วย ซึ่งประเด็นที่ต้องนำไปปรับปรุงในกระบวนการยุติธรรมเช่นกัน ทั้งนี้ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ได้ออกประกาศเปลี่ยนระบบการถ่วงดุล การสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีอาญาในต่างจังหวัด คือ มีการกำหนดเปลี่ยนแปลงผู้มีหน้าที่ชี้ขาดจากเดิม คือ “ผู้ว่าราชการจังหวัด” เป็น “ผู้บัญชาการภาค” โดยหากพนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งฟ้องแต่อัยการเห็นแย้ง ให้นำสำนวนไปให้ผู้บัญชาการภาคหรือรองผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคที่กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนั้นๆ สั่งกักอยู่เป็นผู้ชี้ขาด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงตามประกาศดังกล่าวเป็นการถ่วงดุลอำนาจที่มีประสิทธิภาพมาก ดังนั้น จึงขอเสนอแนะว่า ควรดำเนินการตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ ในเรื่องการถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการต่อไป และควรยกเลิกการเสนอร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. เพราะไม่ใช่การปฏิรูปตำรวจที่เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดอย่างแท้จริง และหากประสงค์จะแก้ไขประเด็นเกี่ยวกับการสอบสวน ควรนำไปแก้ไขในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายกลางแทน

ด้านกระบวนการยุติธรรม

การปฏิรูปประเทศต้องนำไปสู่ผลตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ กำหนดไว้ ประการหนึ่ง คือ สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ การปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมต้องนำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นให้กับประชาชน และให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน แต่พบว่าปัญหาการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม คือ

๑. การปฏิรูปไม่เกิดผล ประชาชนยังไม่ได้รับความเป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำ มีปัญหาการทุจริต กระบวนการยุติธรรมยังไม่อาจเป็นเครื่องมือของประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรม ยังมีอีกหลายคดีที่ยังไม่อาจจับ/นำตัวผู้กระทำผิดมารับโทษ และการพิสูจน์หลักฐานและกระบวนการสอบสวนที่น่าเชื่อถือได้
๒. ผู้เกี่ยวข้องขาดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการปฏิรูป โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบในระดับนโยบาย และแม้แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็เสนอให้แก้ไขรัฐธรรมนูญในเรื่องการปฏิรูปประเทศ อีกทั้งประชาชนเองก็ขาดความเข้าใจเรื่องการปฏิรูปประเทศ ส่งผลต่อเรื่องการให้ความร่วมมือดำเนินการ
๓. กรอบระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปที่ยาวนานเกินไป ขาดการประเมินผลสัมฤทธิ์ระหว่างกระบวนการ

จากการติดตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม จึงมีข้อเสนอแนะว่า ๑. ต้องกำหนดเป้าหมายการปฏิรูปให้ชัดเจน ๒. มีการประเมินประโยชน์และความคุ้มค่าที่เกิดกับประชาชนอย่างจริงจังในเรื่องที่ดำเนินการไปแล้วรวมถึงอยู่ระหว่างดำเนินการ รวมทั้ง ๓. ต้องแก้ไขปัญหาคritical issues ที่พบในกระบวนการไปพร้อมกับการปฏิรูป เช่น การจัดหาทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจ การรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่ และขอเสนอให้หยิบยกปัญหาคดีค้างของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นประเด็นปฏิรูป เนื่องจากเป็นเรื่องที่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน โดยอาจจำแนกประเภทคดีค้าง เพื่อหาสาเหตุของปัญหาต่อไป ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้อย่างชัดเจน

ด้านเศรษฐกิจ

จากการติดตาม เร่งรัด การดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ พบว่า กิจกรรมปฏิรูปมีแนวโน้มการบรรลุเป้าหมายตามประเด็นปฏิรูป ดังนี้

๑. กลุ่มที่แนวโน้มการบรรลุเป้าหมายน้อย / ปานกลาง / ไม่สามารถประเมินได้ คือ กิจกรรมปฏิรูปด้านการสร้างเกษตรมูลค่าสูง และกิจกรรมปฏิรูปด้านการเพิ่มโอกาสของ SMEs ในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย จึงมีข้อเสนอแนะว่า ต้องเร่งรัดดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย ทบทวนแผนงานโครงการให้เหมาะสม ส่งเสริมการบูรณาการความร่วมมือกับภาคส่วนที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น มหาวิทยาลัย ให้มีคณะกรรมการติดตาม กำกับ ดูแล เร่งรัด แก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติอย่างใกล้ชิด และควรมีการรายงานผลการดำเนินการอย่างครบถ้วนและเป็นระบบ เพื่อการติดตามประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. กลุ่มที่มีความล่าช้าอันเนื่องมาจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 คือ กิจกรรมปฏิรูปด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง และกิจกรรมปฏิรูปด้านการเป็นศูนย์กลางการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค จึงขอเสนอแนะว่าควรปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ติดตาม กำกับ ดูแลอย่างใกล้ชิด กรณีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ควรให้มีการพัฒนา ปรับปรุงฟื้นฟู ยุกระดับมาตรฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก / จัดทำ Big Data / จัดทำเว็บไซต์ท่องเที่ยวแบบ Virtual หรือสร้าง Platform ให้ผู้ประกอบการขายสินค้าที่ระลึก

๓. กลุ่มที่มีการดำเนินการเป็นไปตามแผน หรือมีแนวโน้มบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับมาก คือ กิจกรรมปฏิรูปด้านการสร้างเกษตรมูลค่าสูง กิจกรรมปฏิรูปด้านการเพิ่มโอกาสของ SMEs ในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย กิจกรรมปฏิรูปด้านการเป็นศูนย์กลางการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค และ กิจกรรมปฏิรูปด้านการพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยกลุ่มนี้มีข้อเสนอแนะว่า ต้องขยายผล พัฒนาและต่อยอด (ผลิตภัณฑ์) เสริมสร้างการรับรู้ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้แผนงาน/โครงการประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการให้เป็น Online ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ติดตาม กำกับดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และกรอบเวลาต่อไป นอกจากนี้ มีความเห็นต่อประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการตามแผนฯ ที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐกิจ ในเรื่องต่อไปนี้

๑. การขับเคลื่อน Big Rock รวม ๓ ประเด็น คือ ๑) การใช้งาน eMENSUR ในระยะต่อไป ควรพัฒนาฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน มีความเสถียรและสืบค้นข้อมูลได้ง่ายและแยกโครงการ Big Rock ออกมาให้ชัดเจน ๒) แนวโน้มการบรรลุเป้าหมายของ แผนการปฏิรูปประเทศ ภายในปี ๒๕๖๕ ควรเร่งรัดการดำเนินการตามกิจกรรมปฏิรูปต่างๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินการตามสถานการณ์ บูรณาการ/ประสานการทำงาน/ความร่วมมือ เช่น ปรับวิธีการส่งเสริมการลงทุน

การสร้างเชื่อมั่นด้านสาธารณสุขในพื้นที่ดำเนินการ เช่น Phuket Sandbox ๓) ควรขับเคลื่อนด้วยกลไกงบประมาณ

๒. การเป็นศูนย์กลางการผ่านแดนถ่ายลำในภูมิภาคอาเซียน ควรเร่งรัดแก้ปัญหาการทำประมงโดยใช้โพงพาง - โซนึ่ง ในพื้นที่ทะเลสาบสงขลา เนื่องจากเป็นลุ่มน้ำหลักที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจในพื้นที่อ่าวไทยตอนล่างที่มีพื้นที่ครอบคลุมถึง ๓ จังหวัด คือ สงขลา นครศรีธรรมราช และพัทลุง เพราะโพงพาง - โซนึ่ง เป็นเครื่องมือประมงผิดกฎหมาย และมีลักษณะเป็นเครื่องมือประมงประเภทประจำที่ กีดขวางการเดินเรือ ทำให้ไม่อาจเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางน้ำ รวมถึงทำให้ไม่อาจขุดลอกร่องน้ำเพื่อแก้ปัญหาตะกอนในพื้นที่ได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ และทำให้ปริมาณสัตว์น้ำในพื้นที่ลดจำนวนลง นอกจากนี้ ขอให้เพิ่มประเด็นที่รัฐสภาให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ ด้านเศรษฐกิจ ประเด็นปฏิรูปที่ ๒๖ Connectivity: การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ และด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ประเด็นปฏิรูปที่ ๔ ระบบเส้นทางน้ำ โดยอย่างน้อยก็มีความคืบหน้าการแก้ปัญหาและฟื้นฟูทะเลสาบสงขลา ไว้ในการรายงานรอบต่อไปด้วย

๓. การพัฒนาด้านโลจิสติกส์ เป้าหมายย่อยที่ ๑ การพัฒนาด้านโลจิสติกส์เพื่อสร้างความเชื่อมโยง เสนอโครงการเพิ่มเติมให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำนวน ๒ โครงการ คือ ๑) โครงการการบริหารจัดการและการพัฒนาการนำข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินตามยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ ซึ่งมีผลการดำเนินงานเป็นไปตามแผนงาน โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มชุดข้อมูลให้ครอบคลุมการใช้ประโยชน์ที่มากขึ้น ได้แก่ ข้อมูลการจัดการขนส่งอัจฉริยะ ข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจนโยบายสาธารณะ และ ข้อมูลสนับสนุนการให้บริการประชาชนและธุรกิจดิจิทัล โลจิสติกส์สตาร์ทอัพ ๒) โครงการศึกษาการพัฒนาระบบการจราจรและขนส่งอัจฉริยะ (Intelligent Transport System : ITS) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการจราจรและการขนส่งในพื้นที่กลุ่มจังหวัด ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ที่ไม่ได้รับงบประมาณโครงการปี พ.ศ. ๒๕๖๕ แต่โดยที่โครงการดังกล่าวมีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่จะช่วยลดต้นทุนการขนส่งสินค้า สนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการผ่านแดนถ่ายลำในภูมิภาคอาเซียน เพิ่มระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยตามวัดประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ (Logistics Performance Index : LPI) จึงเห็นควรสนับสนุนงบประมาณให้โครงการสามารถดำเนินการได้ตามแผนเดิมที่กำหนดไว้ในปี ๒๕๖๕

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

โดยที่แผนขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ฉบับเดิม ได้มีการกำหนดแผนดำเนินการเพิ่มพื้นที่ป่า การแก้ไขปัญหาการใช้ที่ดินป่าไม้ (คนอยู่กับป่า) และการแก้ไขปัญหาที่ดินทับซ้อน โดยเสนอให้เรียงลำดับความสำคัญในการดำเนินการเรื่องคนอยู่กับป่าและที่ดินทับซ้อนก่อนนั้น ภายหลังเมื่อมีการปรับปรุงแผนปฏิรูปประเทศพบว่า แผนขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปประเทศคงเหลือเพียงการเพิ่มพื้นที่ป่าเท่านั้น ซึ่งทำให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างมาก แม้จะมีการเพิ่มพื้นที่ป่าตามแผนที่กำหนดแต่ก็ขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ ด้านการควบคุมมลพิษ ยังพบว่า แผนฉบับปรับปรุงกำหนดไว้เฉพาะการจัดการมลพิษมาตาฟูดเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่มีปัญหาด้านมลพิษอื่นอีกมากมายที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยรวมของประเทศ จึงควรเพิ่มเติมหัวข้อหรือแผนขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในด้านอื่นด้วย

ด้านสาธารณสุข

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านสาธารณสุขพบว่ามีปัญหาสำคัญ กล่าวคือ (๑) การกำหนดทิศทางการทำงานยังขาดความเป็นเอกภาพ (Unity) และขาดการทำงานร่วมกันอย่างไร้รอยต่อ (๒) โครงสร้างหน่วยงานรับผิดชอบมีลักษณะแยกและกระจายตัวในระดับกลุ่มงาน ซึ่งไม่มีความเหมาะสม (๓) ระบบการเงินไม่มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับนโยบายและทิศทางการดำเนินงาน (๔) การลงทุนเพื่อการพัฒนาศักยภาพด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศยังมีไม่เพียงพอ (๕) ศักยภาพในการวิจัยและพัฒนาวัคซีนรวมทั้งยาต้านไวรัสยังมีไม่เพียงพอ และ (๖) ขาดแคลนบุคลากรและมีปัญหาด้านกลไกค่าตอบแทนที่ไม่เอื้อต่อการจัดการกำลังคนที่เหมาะสม ในการนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขรวมถึงโรคระบาดระดับชาติและโรคอุบัติใหม่ที่อาจเกิดขึ้นจึงควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) ควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการการสาธารณสุข วุฒิสภา คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดี และหน่วยงานภายนอกกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดเป้าหมายร่วมกันและแปลงไปเป็นโครงการสำคัญในแผนปฏิบัติการ (๒) การดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ควรนำมาตรา ๑๙/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้หัวหน้าส่วนราชการนำงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาใช้จ่ายและดำเนินการร่วมกันได้ มาปรับใช้เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงงบประมาณให้สอดคล้องกับโครงการสำคัญ (๓) การดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ควรนำโครงการสำคัญที่ได้พิจารณาและมีความเห็นร่วมกันแล้วเพิ่มเติมในการจัดทำคำของบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยเสนอต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และคณะรัฐมนตรี เพื่อสนับสนุนให้มีการดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ ควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ ตลอดจนเน้นกลไกระบบบริการเชิงบูรณาการระดับเขต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการสาธารณสุข

ด้านสังคม

สนับสนุนระบบการออมเพื่อสร้างรายได้หลังเกษียณในกลุ่มผู้ใช้แรงงานทั้งในและนอกระบบ เนื่องจากปัจจุบันพบว่า กำลังแรงงานกว่า ๓๘ ล้านคน มีจำนวนเพียง ๑๙ ล้านคน ที่เป็นแรงงานในระบบ และ ๒.๔ ล้านคน เป็นแรงงานนอกระบบที่เข้าสู่ระบบการออม ส่วนแรงงานที่เหลืออีกกว่า ๑๖ ล้านคน ไม่ได้ได้อยู่ภายใต้ระบบสวัสดิการใด ๆ ซึ่งแรงงานกลุ่มนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาและกระทบต่อระบบการคลังในอนาคต ฉะนั้น เพื่อสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม จึงเห็นควรให้มีการสนับสนุนระบบการออมที่เหมาะสม โดยความร่วมมือของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสถาบันอุดมศึกษาในการสร้างความรู้ความเข้าใจในวินัยการออม รวมถึงขยายฐานการจ้างงานแก่ผู้สูงอายุ สนับสนุนกลไกพหุภาคีท้องถิ่นและภาคประชาสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ทรีพยากร และการจัดการอย่างมีระบบ เพื่อลดภาระของภาครัฐและความเหลื่อมล้ำทางสังคม นอกจากนี้ ควรมีการพิจารณาทบทวนร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. เพื่อสนับสนุนบทบาทของภาคประชาชน นอกเหนือไปจากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน พ.ศ. ควรปฏิรูประบบการขึ้นทะเบียนคนพิการโดยไม่จำกัดเฉพาะผลการวินิจฉัยทางการแพทย์เพียงอย่างเดียว แต่ควรกำหนดเงื่อนไขอื่น เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย และควรพัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูลภาครัฐโดยกำหนดชุดข้อมูลมาตรฐานเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลที่ต้องต่อไป

ด้านพลังงาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการปฏิรูป เกี่ยวกับศูนย์อนุมัติเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) มีเป้าหมายเพื่อให้มีการอนุมัติโรงไฟฟ้าและแก๊สธรรมชาติที่เดียว แต่การทำงานของหน่วยงานยังต่างคนต่างทำ ควรลดอำนาจกระทรวง ทบวงกรม ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถดำเนินการได้ ควรกระจายงาน กำหนดเงื่อนไขที่เป็นไปได้ และลดการใช้ดุลพินิจในการดำเนินงานเพื่อให้งานจบได้เร็ว ควรพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ เพื่อเป็นศูนย์รวมข้อมูลด้านพลังงานที่มีความถูกต้อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชน การใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) เพื่อลดค่าไฟฟ้าของส่วนราชการ ควรเร่งดำเนินการ การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ระยะที่ ๔ เป้าหมายเพื่อนำปิโตรเลียมมาเป็นแกนหลักเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระยะยาว ๓๐ ปีหลังจากนี้ นำกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเลียม ปิโตรเคมี ภาคการเกษตร มารวมกันเพื่อให้เกิดกิจกรรมใหม่ เน้นกลุ่มอุตสาหกรรมชีวภาพ จะทำให้เกิดการสร้างงานใหม่ ปัจจัยความสำเร็จจำเป็นต้องมีกำหนดระยะเวลาเพื่อบรรลุเป้าหมายเป็นระยะ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้ผลผลิตทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น น้ำมันปาล์ม ควรเร่งการปรับโครงสร้างการผลิตไฟฟ้า และธุรกิจก๊าซธรรมชาติ และควรเร่งรัดกฎหมายเกี่ยวกับด้านพลังงาน

ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

เป้าหมายตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีเป้าหมายให้ประเทศไทยมีการทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง และหน่วยงานภาครัฐมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต พบว่าในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ของหน่วยงานภาครัฐปี ๒๕๖๔ ผ่านการประเมิน ร้อยละ ๖๕ ซึ่งสูงกว่าปี ๒๕๖๓ โดยร้อยละที่ผ่านเกณฑ์จะเป็นหน่วยงานกลางและหน่วยงานส่วนภูมิภาค แต่ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ผ่านเกณฑ์ ในส่วนของทัศนคติของประชาชนต่อการคอร์รัปชันและการรับสินบน ประเมินจากประชาชน ๓๐๐ คนพบว่า เฉพาะคำตอบว่าเจ้าหน้าที่ทุกคนคอร์รัปชัน และเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่คอร์รัปชัน ปรากฏผลว่าในการปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอัตราการทุจริตมากกว่าการปกครองระดับประเทศ การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศจึงควรส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต พัฒนากระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติในการดำเนินคดีทุจริตทั้งภาครัฐและเอกชน การพัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ และควรเร่งรัดการออกกฎหมายที่มีความสำคัญได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารทางราชการ เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางราชการ โดยสะดวกคุ้มครองผู้ให้เบาะแส กฎหมายเกี่ยวกับการชดเชยของผลประโยชน์ ซึ่งมีความจำเป็นและสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศในด้านการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ ไร้ผลประโยชน์ เป็นกฎหมายบัญญัติอยู่ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่ เพื่อให้การบริหารงานบุคคลภาครัฐเป็นไปตามระบบคุณธรรม ลดการใช้อำนาจ มีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใด กระทำการโดยมิชอบที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะทำให้การบริหารงานบุคคลภาครัฐมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการศึกษา

ประเด็นด้านการศึกษา เห็นว่า ควรทบทวนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษาใหม่เพื่อให้สอดคล้องสถานการณ์ของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปจากสถานการณ์ โควิด 19 ปรับปรุงให้สามารถยืดหยุ่นได้ และควรลดโครงการในงานประจำลง เพื่อให้สามารถ นำงบประมาณไปใช้ในการปฏิรูปการศึกษาได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งควรพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ตามขอบข่ายภารกิจ ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการ บริหารทั่วไป ทั้งนี้ เนื่องด้วยสถานการณ์โรคระบาดทำให้การเรียนการสอนต้องเป็นการเรียน ระบบออนไลน์ ทำให้เกิดอุปสรรคในการปฏิรูปการศึกษาอย่างชัดเจน โดยการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ทำให้กิจกรรมการปฏิรูปเรื่องการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยเป็นไปได้ ยาก เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ต้องใช้กำลังทรัพย์ในการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนออนไลน์ ค่าใช้จ่ายที่ ต้องเสียเพิ่มขึ้นจากการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น เพราะไม่มีการสนับสนุนอุปกรณ์จากภาครัฐอย่างเพียงพอ อีกทั้งทำให้กิจกรรมการปฏิรูปเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้จากสมรรถนะ ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการเรียนการสอนออนไลน์ ยังใช้หลักสูตรการเรียนการสอนแบบปกติ ทำให้เด็ก เบื่อหน่าย ไม่ตั้งใจเรียน ทำให้การพัฒนาการของเด็กลดลง ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ การปรับตัว การเข้าสังคม ตลอดจนผู้ปกครองต้องเสียเวลาในการควบคุมดูแลการเรียนของเด็กตลอดเวลา นอกจากนี้ หลักสูตรการเรียนการสอนจะไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันแล้ว ควรต้องผลิตและพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน ให้มีแนวทางการเรียนการสอนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งประเทศ และควรให้ความสำคัญกับประสบการณ์การสอนของครู เพราะจะสามารถช่วยให้การเรียนการสอน เกิดประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งการปฏิรูปด้านอาชีวศึกษา ควรจัดระบบการส่งเสริมการจัดการ อาชีวศึกษา เพื่อการปรับเปลี่ยนค่านิยม และเน้นความถนัดอย่างเหมาะสมตั้งแต่เยาว์วัย จะต้องเตรียมสร้าง ประสบการณ์ด้านอาชีพกับเยาวชนตั้งแต่ระดับประถม มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เยาวชนเป็นบุคคลที่มีความพร้อมทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มีคุณภาพ ของประเทศ และนอกจากปัญหาทางด้านบุคลากรและหลักสูตรการเรียนการสอนแล้ว ยังพบว่า การปฏิรูป ยังขาดการกระจายอำนาจการบริหารงานด้านการศึกษาจากส่วนกลาง ประกอบกับการใช้คำสั่งหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้ยุบเลิกคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาที่ดูแลการบริหารงานบุคคล ในเขตพื้นที่ และตัดอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ของผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาในขณะนั้น พบว่า การ ดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าวยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาได้อย่าง มีประสิทธิภาพ จึงควรยกเลิกคำสั่งดังกล่าวและคืนอำนาจให้แก่ผู้อำนวยการสถานศึกษา รวมทั้งกระจาย อำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค นอกจากนี้ ควรมุ่งเน้นปรับปรุงในเรื่องสำคัญ ๔ ส่วน คือ ๑) การพัฒนาครู ให้เกิดความพร้อมและให้มีครบทุกระดับวิชา ๒) การบริหารจัดการของโรงเรียน ต้องทำให้การเรียนการสอนทุกช่องทางทุกพื้นที่มีแนวทางการเรียนการสอนเดียวกัน ๓) การทำความเข้าใจ กับผู้ปกครอง ให้เกิดความเข้าใจถึงความจำเป็นในการปฏิรูปการเรียนการสอน และ ๔) การใช้อำนาจ การบริหาร ควรมอบอำนาจให้ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการสถานศึกษาในการบริหารจัดการหลักสูตรการ เรียนการสอนในช่วงนี้ให้มีหลักสูตรในการเรียนรู้ได้ใกล้เคียงกันทั่วประเทศ

ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ผลการติดตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม จากเป้าหมายการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม ทั้ง ๒ เรื่อง ๑) ประชาชนมีคุณธรรม จริยธรรม ๒) เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ฐานวัฒนธรรม ผลการติดตาม จำนวน ๑๐ โครงการ พบว่า ส่วนใหญ่สอดคล้องกับเป้าหมายของแผน และมีแนวโน้มที่จะบรรลุผลตามเป้าหมายได้ในระดับปานกลาง สามารถดำเนินการตามแผนขับเคลื่อนที่กำหนด ท่ามกลางการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และมีแนวโน้มบรรลุผลได้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงมีข้อเสนอแนะต่อกิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ (การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในทุกช่วงวัย ผ่านการปฏิรูปอุตสาหกรรมบันเทิง และการใช้กลไกร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อน) ว่าควรปรับกิจกรรมของสมาชิกคุณธรรมให้รองรับการระบาดของโรคโควิด 19 ควรปรับรูปแบบการดำเนินการที่ให้มีบุคคล/องค์กร/สื่อส่งเสริมคุณธรรมตามเกณฑ์ที่กำหนด ควรส่งเสริมการบูรณาการภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาระบบเครดิตสังคม กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ (การพัฒนาการเรียนรู้ และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ) ควรต่อยอดระบบ Virtual Tour ในอุทยานประวัติศาสตร์ที่มีความทันสมัย ควรส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อสร้างพื้นที่เศรษฐกิจวัฒนธรรม และโดยที่ประเทศไทยมีทุนทางวัฒนธรรมสูง จึงเสนอให้นำเรื่องการปฏิรูปศิลปวัฒนธรรม เป็น Big Rock ควรเพิ่มบทบาทของศิลปินพื้นบ้าน การปลดล็อกการใช้ทรัพย์สินของรัฐเพื่อประโยชน์ทางวัฒนธรรม ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชน คนในพื้นที่มีความภูมิใจในชุมชน

ผลการติดตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านกีฬา โครงการ/การดำเนินงานการปฏิรูปประเทศที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) หลายโครงการส่งผลต่อเป้าหมายย่อยได้มากกว่า ๑ เป้าหมายย่อย จึงถือได้ว่ามีความเหมาะสม แต่เนื่องจากการเป็นกรรณการในช่วงไตรมาสที่ ๒ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้การดำเนินงานของโครงการล่าช้ากว่ากำหนด จึงไม่ปรากฏรายงานผลการดำเนินงานในแต่ละโครงการที่กำหนดไว้ จึงได้มีข้อเสนอแนะตามเป้าหมายย่อย ดังนี้ เป้าหมายย่อยที่ ๑ ส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาในชุมชนเมืองและท้องถิ่น โดยเร่งจัดหาอุปกรณ์กีฬาและสถานที่ออกกำลังกาย ใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนกิจกรรมกีฬาให้อาสาสมัครกีฬาและผู้นำการออกกำลังกาย (อสก.) มีบทบาทในกิจกรรมออกกำลังกายตามความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสม เป้าหมายย่อยที่ ๒ การปฏิรูปการทำงานด้านความรอบรู้ด้านสุขภาพแบบองค์รวม โดยบูรณาการระหว่าง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กับกระทรวงสาธารณสุข สร้างความสัมพันธ์พร้อมกันกับจัดทำตัวชี้วัดร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จัดทำฐานข้อมูลร่วมกันเพื่อให้สามารถนำมาวิเคราะห์โครงการได้ครอบคลุมในทุกมิติ (ตามคู่มือ ตสร.) เป้าหมายย่อยที่ ๓ การสร้างโอกาสทางการกีฬา ให้นำหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกันจัดทำแนวทางการค้นหา กรสร้างการพัฒนานักกีฬาทุกช่วงวัย ตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับอาชีพ สนับสนุนและส่งเสริมให้มีผู้นำกีฬาประจำท้องถิ่น/อสก. ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เร่งรัดให้ความสำคัญกับการจัดห้องเรียนกีฬาในโรงเรียนทุกอำเภอของทุกจังหวัด จัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถาบันทางการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรและผลิตบัณฑิตให้เพียงพอต่อความต้องการของหน่วยงานต่างๆ อย่างมีคุณภาพ เป้าหมายย่อยที่ ๕ พัฒนานักกีฬาและวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อความเป็นเลิศทางการกีฬาของอาเซียนควรเร่งให้มีการปรับปรุง/พัฒนาศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา ให้มีความพร้อมในการพัฒนานักกีฬาด้วยวิทยาศาสตร์การกีฬาอย่างครบวงจร จัดลำดับความเร่งด่วนการดำเนินกิจกรรมภายในโครงการให้สัมพันธ์กับการพัฒนานักกีฬาในการเข้าร่วมการแข่งขัน

ในระดับต่าง ๆ และควรกำหนดให้มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่างๆ ร่วมกันพิจารณา/กำหนดรายละเอียด/ขั้นตอนการดำเนินงาน/เป้าหมายที่จะทำให้บรรลุตามแผนการปฏิรูปประเทศ

ด้านการติดตามการบริหารงบประมาณ

การติดตามการบริหารงบประมาณพบว่า เป้าหมายย่อยของขั้นตอนและวิธีการตามกิจกรรม Big Rock ไม่ระบุหน่วยงานร่วมดำเนินการว่ามีหน่วยงานใดและดำเนินการอย่างไร ตลอดจนไม่มีรายละเอียดของงบประมาณในการดำเนินการดังกล่าวซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาได้ ดังนั้น หน่วยงานหลักควรประชุมหารือเพื่อกำหนดหน่วยงานร่วมดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการ และแผนงบประมาณของเป้าหมายย่อยให้ชัดเจน เพื่อแสดงให้เห็นว่าได้มีการจัดสรรงบประมาณอย่างครบถ้วนครอบคลุมและเป็นไปตามความจำเป็นเร่งด่วนอย่างไร ทั้งนี้ สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ และ ป.ย.ป. ควรพิจารณางบประมาณที่ได้จัดสรรไปแล้วว่าบรรลุผลสัมฤทธิ์เพียงใด เพื่อการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ภาพรวม

โครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไม่สอดคล้องกัน โดยพบว่า (๑) การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ โดยเพิ่มพูนองค์ความรู้และทักษะในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจของเกษตรกร แรงงานทั่วไป และกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยและไม่มั่นคงให้เป็นผู้ประกอบการ ผ่านการสนับสนุนและช่วยเหลือทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อยกระดับองค์ความรู้และทักษะที่สำคัญและจำเป็นในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า เพื่อยกระดับ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและก่อให้เกิดการสร้างรายได้ด้วยตนเอง (๒) การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เน้นส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบที่มีโครงสร้างกระจายรายได้ ทั้งวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ และวิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนา ช่องทางการตลาดและเครือข่าย เพื่อให้เกิดการจัดการกลไกการตลาดครบวงจรในรูปแบบการค้าที่เป็นธรรม รวมถึงการมีกติกาให้เกิดโครงสร้างกระจายรายได้ให้กับเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งทุนและทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็น และการบริหารจัดการกลไกต่าง ๆ เพื่อให้เศรษฐกิจชุมชนมีทุนในการพัฒนาการสินค้าและยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ ทั้งนี้ โดยมีแผนย่อยในการสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก กล่าวคือ (๑) ส่งเสริมและพัฒนา กลไกและโครงสร้างอุตสาหกรรมมูลค่าทางเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้กลับสู่ชุมชน (๒) ส่งเสริมให้มีนวัตกรรมทางการเงินเพื่อสนับสนุนแหล่งทุนให้กับเศรษฐกิจชุมชน และ (๓) พัฒนากลไกการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะ อย่างไรก็ตาม นอกจากประเด็นข้างต้นแล้ว ขอให้พิจารณาการใช้เงินกู้ในหมวดฟื้นฟูเศรษฐกิจภายใต้วิกฤติโรคโควิด 19 ที่ส่วนใหญ่เป็นการสร้างถนนคอนกรีต และขุดลอกแหล่งน้ำ แทนที่จะเป็นโครงการสร้างอาชีพ ซึ่งไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและเป็นการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนกับโครงการปกติของหน่วยงานราชการ

ต่อมาเลขาธิการสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายตฤชา พิชยนันท์) ได้กล่าวขอบคุณและชี้แจง สรุปได้ว่า การเสนอของสมาชิกวุฒิสภาเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการแผ่นดินในระดับพื้นที่ การขับเคลื่อนโครงการจังหวัดที่มีผลสัมฤทธิ์สูง การให้ความสำคัญกับคดีค้างในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมต่าง ๆ การติดตามเร่งรัดในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมให้สำเร็จโดยเร็ว ซึ่งในวันที่ ๙

กันยายนนี้ จะมีการประชุมหารือร่วมกันระหว่างคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานกฤษฎีกาโดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เป็นประธานในการประชุม ซึ่งจะได้นำมารายงานความคืบหน้าให้สภาทราบในโอกาสต่อไป ปัญหาขยะมูลฝอย รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนเดินหน้าสู่สังคมคาร์บอนต่ำ จะแปลงไปเป็นแผนงานโครงการต่อไป ในส่วนข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ การบริการสุขภาพและบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน ส่งเสริมอนุรักษ์ วิถีกลุ่มชาติพันธุ์ การจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลภาครัฐในระบบคุณธรรม การเร่งรัด การพัฒนาครู การปรับปรุงแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนยุคใหม่ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ลดผลกระทบจากการเรียนออนไลน์ในแง่ที่อาจเกิดผลกระทบต่อเยาวชนในการปฏิสัมพันธ์ ในเชิงสังคมของเด็ก การปรับเปลี่ยนงบประมาณเพื่อใช้ในการปฏิรูปประเทศ การแปลงทุนทางวัฒนธรรม ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน จะขอรับไปเพื่อประสานงานกับกระทรวงที่เกี่ยวข้องผลักดันให้เป็น รูปธรรมต่อไป ในส่วนของ Big Rock เกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย จะได้ดำเนินการเร่งรัดหน่วยงาน ให้ดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรมต่อไป สำหรับระบบ eMENSUR อยู่ระหว่างการปรับปรุงให้ใช้งานง่าย สมาชิกวุฒิสภาสามารถติดตามความคืบหน้าโครงการได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ และหาแนวทางแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด

สำหรับการรายงานความคืบหน้าฯ ครั้งถัดไปในรอบเดือนเมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๙ นั้น สำนักงานฯ จะได้นำรายละเอียดของแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock โดยแสดงให้เห็นรายการโครงการ/ การดำเนินงานที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายย่อย หรือ Milestone ซึ่งได้มีการจัดลำดับความสำคัญของ โครงการ/การดำเนินงาน เพื่อให้เห็นความจำเป็นของงานที่ต้องดำเนินการและส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ของกิจกรรม Big Rock อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการเร่งรัด ติดตาม การแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดต่อไป พร้อมนี้ได้ทำการวิเคราะห์ช่องว่างที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบรรลุ เป้าหมายของกิจกรรม Big Rock โดยพิจารณาจากรายละเอียดที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ ซึ่งในส่วนนี้ บางอย่างอาจมีข้อจำกัด ที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งจะช่วยในการติดตาม การดำเนินการตามแผนงานแบบปรับปรุงอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ในส่วนโครงการเศรษฐกิจฐานราก โครงการนี้มาจากความต้องการในพื้นที่ผ่านกลไก การขับเคลื่อนไทยไปด้วยกัน มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน โครงการส่วนใหญ่มาจากภาคประชาชน และทางพื้นที่ โครงการสร้างอาชีพต่าง ๆ ยังมีบางโครงการรายละเอียดที่มายังไม่ชัดเจนเพียงพอ จึงไม่สามารถให้ดำเนินการต่อได้ ในขณะนั้นโครงการลักษณะนี้มีจำนวนน้อยอยู่แล้ว ส่วนใหญ่เป็นเรื่อง โครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งได้พิจารณาความจำเป็นตามแต่ละพื้นที่ ในส่วนของโครงการเน้นอาชีพและสร้างรายได้ ให้แก่ประชาชนได้ มีการอนุมัติแล้วในปลายปี ๒๕๖๓ โครงการอบรมเกษตรกร Smartfarmer ปรับปรุงรูปแบบ การเพาะปลูก รวมถึงโครงการขนาดใหญ่ อาทิ โคกหนองนา สามารถสร้างงานสร้างอาชีพได้มาก ซึ่งการให้ เกษตรกรมีอาชีพที่มั่นคงต้องใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ รวมถึงรูปแบบการเพาะปลูก และการ แปรรูปผลิตภัณฑ์ ซึ่งโครงการต่าง ๆ ดังกล่าว ได้อนุมัติในโครงการระดับจังหวัดภายใต้วงเงินกู้หนึ่งล้านล้านบาท อย่างไรก็ตาม ในช่วงถัดไปคือวงเงินกู้ห้าแสนล้านบาท จะมีการจัดสรรส่วนหนึ่งสำหรับโครงการ ที่เป็นการสร้างงานสร้างอาชีพด้วย ขณะนี้อยู่ระหว่างประสานหน่วยงานให้เสนอโครงการเข้ามา ในขณะเดียวกันโครงการที่อนุมัติเกี่ยวกับเศรษฐกิจฐานรากใช้งบกลาง เพราะวงเงินกู้หนึ่งล้านล้านบาท อนุมัติใช้ตอนนี้ประมาณสามพันล้านบาท เพราะฉะนั้นในระยะถัดไป จะมีโครงการสร้างงานสร้างอาชีพ ออกมาอีก ดังนั้นโครงการที่เป็นลักษณะการสร้างงานสร้างอาชีพยังมีอยู่ เพียงแต่ว่าส่วนใหญ่เอกสาร

เสนอโครงการยังไม่ครบถ้วน ในส่วนนี้หากได้มีการปรับแก้ไขแล้วสามารถเสนอมาได้อีกในระยะถัดไป สำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อรายงานฉบับนี้ สำนักงานจะได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรมต่อไป และจะได้นำประเด็นที่สมาชิกวุฒิสภาให้ข้อเสนอแนะและให้ความสนใจเป็นพิเศษมารายงานเพิ่มเติมให้ทราบในการรายงานรอบถัดไป

จากนั้น รองประธานคณะกรรมการสิทธิการ ตสร. (พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ) ได้กล่าวขอบคุณทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้แทนฝ่ายบริหารและผู้แทนคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา และสมาชิกวุฒิสภาที่ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและข้อสงสัยอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อรายงานดังกล่าว ทั้งในภาพรวมและเชิงลึกอย่างกว้างขวางต่อแผนการปฏิรูปประเทศทั้งฉบับเต็ม และฉบับปรับปรุง (Big Rock ๖๒ กิจกรรม) ซึ่งคณะกรรมการ ตสร. จะได้รวบรวมข้อมูลสรุปผลการอภิปรายทั้งหมด พร้อมทั้งสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ เพื่อเสนอไปยังรัฐบาลในฐานะฝ่ายกำหนดนโยบายได้นำไปขับเคลื่อนและเร่งรัดไปยังหน่วยงานฝ่ายปฏิบัติ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินการ ตามแผนงาน/โครงการให้เห็นเป็นรูปธรรม เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัด และจับต้องได้ในเชิงประจักษ์ ทั้งนี้ ในระยะต่อไป วุฒิสภา โดยคณะกรรมการ ตสร. และคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา จะได้ร่วมกันบูรณาการและประสานการทำงานกับคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง และสำนักงานงบประมาณ รวมทั้งหน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งปรับปรุงพัฒนารูปแบบ และวิธีการในการติดตามและประเมินผลการดำเนินการให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบันอย่างรอบด้าน โดยมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการทั้งในเชิงนโยบายและคุณภาพ กระบวนการ ผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์อย่างเข้มข้น โดยเฉพาะโครงการตามกิจกรรมปฏิรูปที่เป็นองค์ประกอบของการบรรลุเป้าหมายมีความจำเป็นเร่งด่วน และส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อแสดงให้เห็นถึงโอกาสการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ ในรอบถัดไปได้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ที่ประชุมพิจารณารับทราบรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (เดือนมกราคม – มีนาคม ๒๕๖๔) พร้อมทั้งเห็นด้วยกับสรุปผลการวิเคราะห์รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (เดือนมกราคม – มีนาคม ๒๕๖๔) ของคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และมีมติให้ส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีต่อไป

(๓) กระตุ้งถาม

(ไม่มี)

(๔) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว

(ไม่มี)

(๕) เรื่องที่ค้างพิจารณา

(ไม่มี)

(๗) เรื่องอื่น ๆ

(ไม่มี)

เลิกประชุม เวลา ๑๙.๓๕ นาฬิกา

.....